

at

ood
S 2
ke films

RC Feelgood Films collectie
ar weer een verzameling
doen glimlachen.
rs als Woody Allen en
wan McGregor, Penelope

Verbied moderne architectuur in de historische binnenstad

Studenten leren alleen nog moderne architectuur te ontwerpen. Daardoor ontbreekt het vakmanschap om goed traditioneel te bouwen. En daarom doen we het niet. Doorbreek die vicieuze cirkel, schrijft Jan den Boer.

Is het u al opgevallen? Monumentale kerken worden uitgebreid met een 'vierkant doosje'. In Amsterdam zijn achtereenvolgens de Stadsschouwburg, het Stedelijk Museum en het Rijksmuseum op zo'n sterk contrasterende, moderne manier uitgebreid.

In de Nederlandse architectuur is iets vreemds aan de hand. Terwijl de crisis er toe heeft geleid dat massale nieuwbouw uitblijft, wordt de overgebleven nieuwbouw diverser. Er is meer ruimte voor nieuwe stijlen. Een prachtig overzicht staat in het boekje *Hoe bouwt de particuliere opdrachtgever. Een overzicht van zelfbouw in het Almeerse Homeruskwartier*.

Die nieuwe ruimte is echter volkomen afwezig in de uitbreiding en renovatie van Nederlandse monumenten. Ja werkelijk, monumentale kerken krijgen allemaal een 'vierkant doosje'.

Los van de vraag of dit nu mooi of lelijk is, heb ik de redenen onderzocht. Ook keek ik naar eventuele andere mogelijkheden. Die blijken er niet te zijn. En dat is interessant.

Vraag je het aan Elmar Koers, derdejaars student architectuur aan de Technische Universiteit (TU) Delft, dan zegt hij dat hij heeft geleerd alleen moderne architectuur te ontwerpen. Vraag je het aan een andere student, afdeling restauratie, dan antwoordt deze dat hij heeft geleerd dat het 'niet gewenst' is om monumenten in dezelfde historische stijl

over architectuur en historie. Matthijs Bouw was een de sprekers. Hij transformeerde het Sint Jozefklooster in Deventer tot een modern gezondheidscentrum. Positief is dat het gebouw niet gesloopt werd, maar een nieuwe functie kreeg.

Eerder had Bouw al verteld dat hij aan de TU Delft „doordesemd is met hard core modernisme”. In Deventer kreeg hij de kans het mes in een katholiek gebouw te zetten. Tijdens de discussie aan de TU Delft verwees hij naar zijn protestantse achtergrond, en hoe hij in Deventer de katholieke hypocrisie aan de kaak kon stellen. Voerde hij dan nog altijd de beeldenstorm van 1566 uit, vroeg ik. Ja, antwoordde hij trots.

De beeldenstorm is dus nog altijd niet afgelopen, en dat maakt veel monumenten kapot.

In de nieuwbouw is modernisme gewoon een van de vele waardevolle mogelijkheden; in onze monumentale binnensteden is het nog steeds een eenzijdig geloof en dogma.

Architect Sjoerd Soeters herkent dit. Modernisten verscheuren de stad, meent hij. Dat heeft volgens hem te maken met de manier waarop moderne architectuur werkt. Traditionele architectuur ontwerpt van buiten naar binnen; eerst een mooie gevel, dan de plattegrond. Moderne

architectuur werkt omgekeerd, van binnen naar buiten. Is de inhoud klaar, dan gaat er nog een *bubble wrap* om. Dat klinkt misschien ongenueanceerd, maar ga eens kijken naar het nieuwe Muziekpaleis in de binnenstad van Utrecht. De twee zijgevels hebben een verrassende overeenkomst met bubbeltjesplastic.

Moeten we modernisme in de historische binnensteden dan verbieden? Daar hou ik natuurlijk helemaal niet van, want dan doe ik hetzelfde als de dogmatische modernisten. Maar we hebben nu wel een probleem: omdat Nederlandse architecten er niet in opgeleid zijn, hebben ze volgens de Delftse hoogleraar Tom Avermaete ook niet het vakmanschap om goed traditioneel te bouwen. En dat wordt dan weer als argument gebruikt om het niet doen.

Die vicieuze cirkel moet worden doorbroken. Daarom moeten we misschien een tijdelijk moratorium instellen op modernisme in de binnensteden. Zodat de opleidingen worden gedwongen een beroepsgroep op te leiden die in alle stijlen kwalitatief kan bouwen, en we vervolgens los van dogma's en geloven op elke locatie een zorgvuldige afweging kunnen maken over de beste ingreep in onze monumenten.

Jan den Boer is projectmanager. Hij

In Deventer zette

Feelgood Films collectie
weer een verzameling
open glimlachen.
als Woody Allen en
an McGregor, Penelope

nrclux.nl/film

Studenten leren alleen nog moderne architectuur te ontwerpen. Daardoor ontbreekt het vakmanschap om goed traditioneel te bouwen. En daarom doen we het niet. Doorbreek die vicieuze cirkel, schrijft Jan den Boer.

Is het u al opgevallen? Monumentale kerken worden uitgebreid met een 'vierkant doosje'. In Amsterdam zijn achtereenvolgens de Stadsschouwburg, het Stedelijk Museum en het Rijksmuseum op zo'n sterk contrasterende, moderne manier uitgebreid.

In de Nederlandse architectuur is iets vreemds aan de hand. Terwijl de crisis er toe heeft geleid dat massale nieuwbouw uitblijft, wordt de overgebleven nieuwbouw diverser. Er is meer ruimte voor nieuwe stijlen. Een prachtig overzicht staat in het boekje *Hoe bouwt de particuliere opdrachtgever. Een overzicht van zelfbouw in het Almeerse Homeruskwartier*.

Die nieuwe ruimte is echter volkomen afwezig in de uitbreiding en renovatie van Nederlandse monumenten. Ja werkelijk, monumentale kerken krijgen allemaal een 'vierkant doosje'.

Los van de vraag of dit nu mooi of lelijk is, heb ik de redenen onderzocht. Ook keek ik naar eventuele andere mogelijkheden. Die blijken er niet te zijn. En dat is interessant.

Vraag je het aan Elmar Koers, derdejaars student architectuur aan de Technische Universiteit (TU) Delft, dan zegt hij dat hij heeft geleerd alleen moderne architectuur te ontwerpen. Vraag je het aan een andere student, afdeling restauratie, dan antwoordt deze dat hij heeft geleerd dat het 'niet gewenst' is om monumenten in dezelfde historische stijl uit te breiden.

Architect Hans van der Heijden vertelt eenzelfde verhaal: monumentenzorg heeft een heel smalspeelveld. Het is imitatie of contrast. Imitatie mag niet, dus wordt het contrast.

Van der Heijden is redacteur van het *Jaarboek Architectuur in Nederland 2012-2013*. Hierin zijn de uitbreidingen van een aantal monumenten opgenomen – inderdaad, allemaal in moderne stijl.

Kan het anders? De Duitse architect Hans Kollhoff, die in Nederland in traditionele stijl bouwt, onder meer nieuwe ministeries in Den Haag, pleit in hetzelfde jaarboek voor een verbod op modernisme in historische binnensteden. Omdat modernisme deze binnensteden kapot maakt. Een dergelijk verbod geldt in heel Italië, stelt Kollhoff.

Blijkbaar is het buiten Nederland niet zo vanzelfsprekend dat monumenten altijd met moderne doosjes worden uitgebreid.

Waarom is Nederland zo gepreoccupeerd met moderne ingrepen in monumenten? Op 29 mei organiseerde een aantal architectuurstudenten van de TU Delft een discussie

over architectuur en historie. Matthijs Bouw was een de sprekers. Hij transformeerde het Sint Jozefklooster in Deventer tot een modern gezondheidscentrum. Positief is dat het gebouw niet gesloopt werd, maar een nieuwe functie kreeg.

Eerder had Bouw al verteld dat hij aan de TU Delft „doordesemd is met hard core modernisme”. In Deventer kreeg hij de kans het mes in een katholiek gebouw te zetten. Tijdens de discussie aan de TU Delft verwees hij naar zijn protestantse achtergrond, en hoe hij in Deventer de katholieke hypocrisie aan de kaak kon stellen. Voerde hij dan nog altijd de beeldenstorm van 1566 uit, vroeg ik. Ja, antwoordde hij trots.

De beeldenstorm is dus nog altijd niet afgelopen, en dat maakt veel monumenten kapot.

In de nieuwbouw is modernisme gewoon een van de vele waardevolle mogelijkheden; in onze monumentale binnensteden is het nog steeds een eenzijdig geloof en dogma.

Architect Sjoerd Soeters herkent dit. Modernisten verscheuren de stad, meent hij. Dat heeft volgens hem te maken met de manier waarop moderne architectuur werkt. Traditionele architectuur ontwerpt van buiten naar binnen; eerst een mooie gevel, dan de plattegrond. Moderne

architectuur werkt omgekeerd, van binnen naar buiten. Is de inhoud klaar, dan gaat er nog een *bubble wrap* om. Dat klinkt misschien ongenueanceerd, maar ga eens kijken naar het nieuwe Muziekpaleis in de binnenstad van Utrecht. De twee zijgevels hebben een verrassende overeenkomst met bubbeltjesplastic.

Moeten we modernisme in de historische binnensteden dan verbieden? Daar hou ik natuurlijk helemaal niet van, want dan doe ik hetzelfde als de dogmatische modernisten. Maar we hebben nu wel een probleem: omdat Nederlandse architecten er niet in opgeleid zijn, hebben ze volgens de Delftse hoogleraar Tom Avermaete ook niet het vakmanschap om goed traditioneel te bouwen. En dat wordt dan weer als argument gebruikt om het niet doen.

Die vicieuze cirkel moet worden doorbroken. Daarom moeten we misschien een tijdelijk moratorium instellen op modernisme in de binnensteden. Zodat de opleidingen worden gedwongen een beroepsgroep op te leiden die in alle stijlen kwalitatief kan bouwen, en we vervolgens los van dogma's en geloven op elke locatie een zorgvuldige afweging kunnen maken over de beste ingreep in onze monumenten.

Jan den Boer is projectmanager. Hij schreef onder andere het boek *De stad is van iedereen*. Op 24 juni leidt hij in Utrecht een discussie over schoonheid en macht in de architectuur. Info: www.architectencafe.nl

In Deventer zette hij het mes in een katholiek gebouw

Het nieuwe Muziekpaleis in Utrecht